

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Vesterbrogade 4A, 4. sal
DK 1620 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR 25 52 95 29

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
J.nr. 2025 – 23397
Sendt elektronisk til vandprojekter@sgav.dk

Høringssvar vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til udtagning af arealer til etablering af klima-lavbund- og kvælstofvådområdeprojekter

Vi står i de kommende år over for en stor opgave, hvor mange tusinde hektar landbrugsjord skal omlægges og ekstensiveres. Skal vi komme rettidigt i mål med den indsats, er det helt afgørende, at vi har nogle effektive ordninger, der kan være motoren i indsatsen.

I Landbrug & Fødevarer ser vi et stort potentiale i etableringen af små vådområder rundt om i landet, og mange steder er disse helt afgørende for realiseringen af de lokale treparters omlægningsplaner. Vi er derfor glade for, at der nu gives mulighed for at lave projekter ned til 1 hektar i klima-lavbundsordningen. Desværre er der også en række klare forbedringspunkter, der skal rettes til, hvis ordningen for alvor skal levere. Ansøgningsvinduet er kort, og derfor er det helt afgørende, at alle usikkerhedsmomenter afklares inden ordningen åbner.

Det er yderst problematisk, at vi kun er blevet givet en så kort høringsfrist på noget, der har så stor betydning for omlægningsindsatsen. Vi håber derfor, at styrelsen og departementet vil stille sig til rådighed for endnu et møde, hvor vi kan drøfte vores bemærkninger.

Overordnede bemærkninger

Krav til omkostningseffektivitet

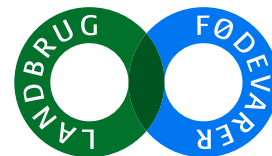
Vi er særdeles kritiske over, at kravene til omkostningseffektivitet ift. kvælstof er sat så relativt lavt i ordningen. I ordningen Vand- og Klimaprojekter er kravet til omkostningseffektivitet 5.100 kr. pr. kg. N. Det samme har Naturstyrelsen i deres del af ordningen, men her er kravet sat helt ned til 1.700 kr. pr. kg. N.

Vi er – på linje med KL og DN, meget bekymrede for, at det med så lav en grænse ikke vil være muligt at gennemføre projekter i det omfang, der er brug for.

Det fremgår af udkastet til bekendtgørelsen, at der kan dispenseres fra kravet til omkostningseffektivitet, men vi ønsker grundlæggende ikke en ordning, hvor der skal ske subjektive vurderinger af projekterne.

Vi opfordrer derfor til, at kravene til omkostningseffektivitet ift. kvælstof sidestilles i de forskellige ordninger, dvs. at der i alle udtagningsordninger bør arbejdes med et krav til omkostningseffektivitet på 5.100 kr. pr. kg. N.

Krav om deltagelse i et større projekt, jf. § 16, stk. 3, nr. 13

Landbrug & Fødevarer støtter formålet om at skabe synergier mellem store og små projekter. Vi er dog bekymrede for, at denne restriktion kan gøre lodsejere usikre på deres fremtidige handlemuligheder. Vi bemærker desuden, at denne restriktion ikke er en del af ordningen Vand- og Klimaprojekter, hvor det også er muligt at lave mindre kvælstofvådområder.

Det kan for en lodsejer være vanskeligt præcis at forudse, hvilke konsekvenser kravet kan have for et givent areal, hvorfor det er helt afgørende, at det i dialogen med lodsejer – herunder i forbindelse med tilsagnsgivelse – fremgår tydeligt, hvad man som lodsejer evt. kan forvente.

Det vil være hensigtsmæssigt med fx et faktaark med konkrete eksempler på, hvad der potentielt kan ske med arealerne. Det bør desuden tydeliggøres, at man som lodsejer kun er forpligtet for det konkrete projektareal - og ikke for arealer, der går ud over det projektareal, som lodsejeren har på sin ejendom. Det bør desuden tydeliggøres, hvilken råderet lodsejer har over arealet, hvis en offentlig myndighed ønsker at inkludere det i et større projekt i henhold til litra a-c.

Der bør endvidere være mulighed for, at lodsejer i særlige tilfælde helt eller delvist kan trække sig ud af aftalen, hvis et projekt under en af de nævnte ordninger medfører anlæg eller ændringer på arealerne, som går ud over, hvad der normalt vil forventes i relation til disse ordninger.

Det forudsættes, at listen i §16, stk. 3, nr. 13 litra a-c er udtømmende, og at der ikke på et senere tidspunkt kan blive føjet projekttyper til denne liste, som kan få betydning for de tilsagn, der gives under ordningen.

Ansøgningsrundens længde

Ordningen giver mulighed for løbende behandling af ansøgninger. Derfor undrer det os, at ansøgningsvinduet lukker så relativt tidligt sammenlignet med fx ansøgningsrunden for minivådområder, der netop er blevet forlænget til 10. april 2026. Det er af største vigtighed, at det er muligt at søge projekter helt frem til, at der medio 2026 skal gøres status over omfanget af arealomlægning i hvert enkelt delopland for at kunne fastlægge kvælstofreguleringen for 2027.

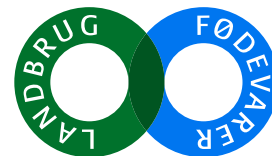
Set i lyset af at det er nyt for lodsejerne selv at kunne søge om etablering af vådområder, og at ordningen endnu afventer statsstøttegodkendelse, vil det være passende, at ansøgningsrunden gøres længere end det, der fremgår af vejledningen. Evt. kan der som med skovordningen gøres status midtvejs for ansøgninger fra områder uden et særligt kvælstofindsatsbehov.

Kompensation til lodsejere

Landbrug & Fødevarer undrer sig over at værditabskompensation fortsat ikke er en del af SGAV's ordning, når det er en mulighed i Naturstyrelsens pendant. Hvis værditabskompensation ikke er mulig, er der et akut behov for, at de faste satser bliver indekseret, så de i højere grad afspejler den aktuelle prisudvikling på landbrugsjord. De satser, der anvendes i ordningen, vil således i stadigt mindre grad kunne kompensere lodsejere for deres faktiske værditab, hvilket alt andet lige vil mindske søgningen.

Hurtigere projektgennemførelse

Hastighed er helt afgørende ift. etablering af de mindre vådområder. Der vil ofte være tale om mere simple projekter, der skal laves i stort antal. Styrelsen bør derfor have fokus på, hvordan sagsbehandlingstid og ressourceforbrug på de mindre projekter kan holdes nede. Det kan fx gøres ved at se på kravene til de tekniske forundersøgelser, herunder brugen af ekstern ekspertbistand.

Det bør desuden være muligt for kommuner at pulje ansøgninger om små kvælstofvådområder i samme delvandopland, så der søges om flere projekter via én ansøgning.

Det fremgår ikke af materialet, hvilke overvejelser styrelsen har gjort sig ift. at sikre hurtigere projektgennemførelse af disse mindre projekter.

Mulighed for opstilling af vedvarende energi

I landbruget og i fødevareindustrien arbejdes målrettet for at bidrage til en bæredygtig udvikling, hvor hensynet til klima, miljø og natur går hånd i hånd med en konkurrencekraftig og innovativ produktion. Dette forhold er ikke mindst understreget med indgåelsen af Den Grønne Trepakt, hvor arealanvendelsen er omdrejningspunktet for mange tiltag. I den forbindelse har ministeren med egne ord udtrykt, at "hver løsning skal løse mere end et problem", for ellers er der ikke jord nok til de ønskede formål. Det fremgår dog eksplicit af udkastet til vejledning til Klima-lavbund- og kvælstofvådområdeprojekter 2025, at "det ikke er muligt at kombinere et klima-lavbund- eller kvælstofvådområdeprojekt med opsætning af solceller eller andre VE-anlæg". Denne passus undrer Landbrug & Fødevarer, navnlig hvis det reelt betyder et de facto forbud mod at opsætte solceller på jorde. Opstilling af fx solceller vil ikke påvirke den naturlige hydrologi på det udtagne areal, men vil til gengæld bidrage med produktionen af grøn strøm. I Landbrug & Fødevarer ønskes denne afstandtagen til et multifunktionelt brug ændret, så det fremover kan være en mulighed at opsætte grøn energiproduktion på udtagne arealer, tørre eller våde, hvor det giver mening.

Øvrige bemærkninger

§ 4, stk. 1 – Hvem der ikke kan ydes støtte til

Bestemmelsens indhold er udvidet ift. nuværende § 5, da den nu – foruden manglende efterkommelse af krav om tilbagebetaling af tilskud og kriseramte lodsejere, også omfatter følgende:

- lodsejer, der har modtaget EU-støtte eller nationalt finansieret støtte til de samme støtteberettigede omkostninger efter denne bekendtgørelse,
- lodsejere, der ikke overholder artikel 2, stk. 2, i Rådets forordning (EU) nr. 269/2014 af 17. marts 2014, eller
- har påbegyndt projektet.

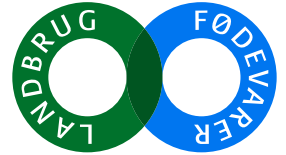
Styrelsen bedes redegøre for, hvorfor bestemmelsen er udvidet.

§ 6, stk. 4 – ansøgning

Styrelsen bedes redegøre for, hvorfor ansøger ikke skal erklære, at vedkommende også opfylder de yderligere betingelser, hvor der ikke kan ydes støtte til lodsejer efter ordningen, jf. § 4, stk. 1, nr. 2-4. Den nuværende ordlyd i § 8, stk. 3 omfatter samtidig disse yderligere tilfælde, hvor støtte ikke kan ydes. Styrelsen bedes forklare, hvorfor denne ordlyd ændres.

§ 15, stk. 1, nr. 2 – Forpligtelser og tinglysning af deklaration

Projekter skal fremadrettet være etableret og afsluttet inden for 2 år fra tilsagnstidspunkt (tidligere 4 år). Dvs. lodsejere har mindre tid til at få etableret projektet, idet etableringsfasen dækker den del af projektet, hvor tilladelser indhentes, projektet detailplanlægges og anlægsarbejdet udføres.

Styrelsen bedes uddybe, hvad årsagen til forhindringen er. Landbrug & Fødevarer bemærker, at det potentielt kan blive et problem for visse projekter at blive afsluttet inden fristen.

Vedr. vejledningen og fortsat mulighed for grundbetaling

I vejledningens afsnit 8.4 beskrives det, at "Tilskud til klima-lavbund- og kvælstofvådområdeprojekter forhindrer ikke, at der fortsat kan søges om grundbetaling, så længe aktivitetskravet og betingelserne for grundbetaling bliver overholdt. Læs mere i Styrelsen vejledning til Grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025 – Grundbetaling"

Teksten i dette afsnit er vildledende, da det beskrives således, at der i udgangspunktet kun kan søges om grundbetaling, så længe aktivitetskravet m.v. er overholdt. Det er dog også i udgangspunktet muligt at søge grundbetaling til den type arealer, som bliver udlagt under denne ordning, hvis aktivitetskravet ikke kan overholdes som følge af det projekt, der gennemføres på arealerne. Her kan der søges om grundbetaling til projektarealer, hvis arealerne lever op til betingelserne for dette. Det er vigtigt, at dette beskrives tydeligt i vejledningsteksten.

Med venlig hilsen

Mikael Strandbygaard
Chefkonsulent

Trepartsimplementering

M +45 2857 6901
E mist@lf.dk